MODERSMÅLETS ROLL I KLASSRUMSUNDERVISNINGEN
– SPRÅKUTVECKLING OCH ANDRASPRÅKSINLÄRNING

Grundnivå
Pedagogiskt arbete

Farah Mohamed Mohamed

2024-LÄR1-3-G10

HÖGSKOLAN I BORÅS

Program: Grundlärarutbildning med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3, Borås
Svensk titel: Modersmålets roll i klassrumsundervisningen- En kunskapsöversikt om språkutveckling och andraspråksundervisning
Engelsk titel: A literature review on Language Development and Second Language Teaching
Utgivningsår: 2024
Författare: Farah Mohamed Mohamed
Handledare: Jörgen Frostlund
Examinator: Lisa Loenheim
Nyckelord: Modersmål, språkutveckling och andraspråksinlärning

---

Sammanfattning

Detta examensarbete utforskar användningen av modersmålet vid andraspråksinlärning i klassrumsundervisning. Studien utgår från den övergripande frågeställningen: *Vad kännetecknar forskning om modersmålsanvändningens betydelse för elevers språkutveckling under de tidigare åren i skolan?* Denna studie syftar till att undersöka betydelsen av modersmålsanvändning för flerspråkiga elevers lärande och språkutveckling vid andraspråksinlärning i klassrumsundervisning. Genom att analysera tidigare forskning och teorier relaterade till modersmålsanvändning i undervisningen samt granska metoder och strategier som tillämpas för att stödja flerspråkiga elevers språkutveckling, strävar studien efter att belysa väsentliga insikter och bidra till att fylla eventuella kunskapsluckor inom området. Frågeställningarna som examensarbetet bygger på är:

1. *Vad kännetecknar forskning om modersmålsanvändningens betydelse för elevers språkutveckling under de tidigare åren i skolan?*
2. *Vilka syften och frågeställningar har ställts i tidigare forskning?*
3. *Vilka metoder och teorier man har använt i tidigare forskning?*
4. *Vilka forskningsluckor finns i tidigare forskning?*
5. *Vilka är de viktigaste slutsatserna i tidigare forskning?*

Litteratursökningen genomfördes med hjälp av Eriksson Barajas et al. (2013) 5 steg. Genom sökningar i Primo och Eric ProQuest identifierades 13 användbara artiklar, som sammanställdes i en tabell och utgör grundvalen för examensarbetet. Artiklarna var både kvantitativa och kvalitativa studier, vilket breddade studiens omfattning. Analysen av artiklarna gjordes utifrån flera aspekter för att ge en omfattande bild av forskningsområdet.

Studiens resultat belyser tydligt att samtliga lärare är villiga att integrera elevernas modersmål i klassrumsundervisningen vid andraspråksinlärning. Lärarna ser flerspråkighet som en tillgång och anser att stimulering av modersmålet bidrar positivt till elevernas utveckling av andraspråket. Forskningsartiklar som studien bygger på bekräftar att en betydande del av verksamma lärare anser att användningen av elevernas modersmål eller förstaspråk kan främja språkutvecklingen. Vidare, framkommer i resultaten att flerspråkiga lärare som behärskar ett annat språk än svenska utgör en resurs i det språkutvecklande arbetet med flerspråkiga elever.

Den inkluderande användningen av elevernas modersmål framhålls som nyckeln till att skapa en tryggare klassrumsundervisning och därigenom främja snabbare kunskapsutveckling hos flerspråkiga elever.

Slutsatserna som dras i denna studie knyter samman med de ursprungliga frågeställningarna och visar på en övergripande positiv inställning bland lärarna mot modersmålets roll i andraspråksinlärning. Användningen av modersmålet som pedagogiskt verktyg uppfattas som gynnsam för elevernas språkutveckling och utgör en resurs som bör integreras i *undervisningen.* Denna slutsats bidrar till den övergripande förståelsen av modersmålets betydelse för flerspråkiga elever i skolmiljön och pekar mot fortsatt behov av forskning och praktisk implementering av denna strategi för att optimera *andraspråksinlärningen.*

Nyckelord: Modersmål, studiehandledning på modersmål, språkutveckling, språkutvecklande arbetssätt och andraspråksinlärning

FÖRORD

Studien genomfördes av Farah Mohamed Mohamed, som läser sista terminen på grundlärarprogrammet med inriktning F-3. Jag har ett stort intresse kring hur jag kan främja elevernas språkutveckling genom användning av elevernas modersmål i klassrumsundervisning. Det här ämnet ligger mig varmt om hjärtat och jag vill dela med mig av min passion och mitt intresse för språkundervisning och flerspråkighet. Slutligen, vill jag tacka för all hjälp och stöd jag fått av handledaren Jörgen Frostlund.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING ..... - 1 -

1.1 Syfte och frågeställningar ..... - 2 -

2. BEGREPPSDEFINITIONER ..... - 2 -

2.1 Vad är modersmål? ..... - 2 -

2.2 Vad innebär språkutveckling? ..... - 2 -

2.3 Vad innebär språkutvecklande arbetssätt? ..... - 3 -

2.4 Andraspråk/L2 ..... - 3 -

2.5 Studiehandledning på modersmål ..... - 3 -

3. METOD ..... - 3 -

3.1 Urvalskriterier ..... - 4 -

3.2 Sökning i databaser (och booleska operatorer) ..... - 5 -

3.3 Urval av studier ..... - 6 -

3.4 Presentation av utvalda artiklar ..... - 7 -

3.5 Etiska överväganden ..... - 9 -

4. RESULTAT ..... - 9 -

4.1 Vilka syften och frågeställningar har ställts i tidigare forskning? ..... - 9 -

4.2 Vilka metoder och teorier man har använt i tidigare forskning? ..... - 11 -

4.3 Vilka forskningsluckor finns i tidigare forskning? ..... - 14 -

4.4 Betydelsen av L1 för flerspråkiga elever för att tillgodogöra sig L2 (svenska) ..... - 15 -

4.5 Vilka är de viktigaste slutsatserna i tidigare forskning? ..... - 16 -

5. DISKUSSION ..... - 16 -

5.2 Resultatdiskussion ..... - 17 -

5.3 Styrkor och svagheter i forskningsfältet ..... - 19 -

5.4 Didaktiska konsekvenser ..... - 20 -

5.5 Förslag till vidare forskning ..... - 21 -

6. REFERENSLISTA ..... - 22 -

Kurslitteratur ..... - 22 -

Elektroniska resurser ..... - 23 -

1. INLEDNING

Sveriges ökade flyktingmottagande har resulterat i en situation där många skolelever behärskar flera språk, med undervisningsspråket svenska som ofta inte är deras modersmål. Detta skapar nya utmaningar för skolan som nu fungerar som en plats där olika språk och kulturer möts (Svensson, 2017; Torpsten, 2018). I Språklagen (SFS 2009:600) understryks vikten av att ge alla i Sverige möjlighet att utveckla och använda sitt modersmål. Lagens fokus på att stödja andraspråkselever betonar behovet av att undvika underrepresentation och minska klyftan i prestationsmöjligheter. För elever med ett annat modersmål än svenska är det av betydelse att utveckla både modersmålet och det svenska språket. Detta utgör en väsentlig framgångsfaktor för nyanlända elevers inlärning, då det ger dem möjlighet att stärka både ämneskunskaper och språklig kompetens samtidigt. Forskning visar att en elev som har utvecklat sitt tänkande och lärande på sitt första språk tenderar att snabbare göra framsteg i inlärning av ett andraspråk (Torpsten, 2018).

Enligt Skolverket (2022) kan flerspråkiga elever ibland möta svårigheter med att uppnå samma skolkrav som svenskfödda elever, huvudsakligen på grund av bristande kunskaper i det svenska språket. Enligt den senaste statistiken från Skolverket för läsåret 2022/23, finns det cirka 297 000 elever i grundskolan med utländsk bakgrund, varav 33 300 som nyligen invandrat under samma läsår. Dessa siffror visar en ökning av elever födda utanför Sverige, vilket betyder att en ökande andel elever talar annat språk än svenska. Det blir alltmer betydelsefullt att undersöka bästa sätt att stödja, hantera och integrera flerspråkiga elevers språkbakgrund samt deras inlärning av det svenska språket (Skolverket, 2023). I läroplanen Lgr 22 för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, betonas behovet av att anpassa undervisningen till elevernas varierande förutsättningar och kunskaper. Genom att koppla invandrarelevers befintliga ordförråd och kunskaper till deras modersmål uppfylls kraven i Lgr, 2022. Det möjliggör att lärare kan använda elevernas olika språk som verktyg för att underlätta deras språkutveckling. Det betonas vikten av att lärare använder olika metoder och material för att skräddarsy undervisningen efter elevernas individuella behov och förmågor (Başaran, 2016).

Fler författare bland annat Musk och Wedin (2010) hävdar att forskning visar att elever från årskurs två värdesätter möjligheten att kunna använda sitt modersmål parallellt med svenska i syfte att öka språkutvecklingen. Genom sitt modersmål kan eleverna dra nytta av sin språkliga repertoar, vilket enligt Gibbons (2018) gynnar språkutvecklingen och underlättar lärandet av ett andraspråk samt bidrar till bättre prestationer i övriga ämnen. Enligt Hammarberg (2013) får eleverna möjligheten att integrera deras modersmål i undervisningen, där läraren förklarar för eleverna för att hantera innehållet, erhåller eleverna det stöd som behövs för deras utveckling.

Som blivande lärare med utländsk bakgrund och egen flerspråkighet har jag en djup förståelse för språkundervisning och flerspråkiga elevers språkutveckling. Personliga erfarenheter visar hur min modersmålsanvändning gynnat min svenska språkutveckling i olika sammanhang. Under min verksamhetsförlagda utbildning (VFU) har jag sett hur invandrarelevers språk- och kunskapsutveckling förbättrats genom användningen av deras befintliga ordförråd på modersmålet. Jag anser att lärare kan använda andra modersmål än svenska som en resurs för att främja svenska språket. Denna resurs, enligt min erfarenhet, är inte fullt utnyttjad för elever som inte har svenska som modersmål. Därför är mitt forskningsfokus att undersöka vad som kännetecknar forskning om modersmålsanvändning i klassrumsundervisning och vilken betydelse modersmålsanvändning har för elevers språkutveckling under de tidigare åren i skolan.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studien är att undersöka vad som kännetecknar forskningen om modersmålsanvändning i klassrumsundervisning och dess betydelse för elevernas språkutveckling i grundskolans F-3. I en djupare analys redogörs för tidigare forskningsresultat avseende effekterna av modersmålsanvändning i klassrumsundervisning på elevers språkliga utveckling. För att besvara detta syfte utgår studien från följande frågeställningar:

1. Vad kännetecknar forskning om modersmålsanvändningens betydelse för elevers språkutveckling under de tidigare åren i skolan?
2. Vilka syften och frågeställningar har ställts i tidigare forskning?
3. Vilka metoder och teorier man har använt i tidigare forskning?
4. Vilka forskningsluckor finns i tidigare forskning?
5. Vilka är de viktigaste slutsatserna i tidigare forskning?

2. BEGREPPSDEFINITIONER

2.1 Vad är modersmål?

Enligt Başaran (2016) definieras modersmål som det första språk som eleven tillägnar sig naturligt i sin familjemiljö. Om båda föräldrarna talar olika språk kan eleven ha mer än ett modersmål (Başaran, 2016). Idag erkänns modersmålet som en viktig komponent i elevernas lärande och har en egen kursplan som återspeglas i Lgr, 2022. Modersmålsundervisning ökar självförtroendet och underlättar inlärningen av andraspråket. Parallellt med utvecklingen i modersmålet stöder modersmålsundervisningen utvecklingen av färdigheter i andraspråket (Kaya, 2017).

2.2 Vad innebär språkutveckling?

Skolverket (2012) förklarar termen språkutveckling på följande sätt ” ... språkutveckling är att tillägna sig en allt bredare och djupare repertoar av varierande

språkliga verksamheter ” (Skolverket, 2012). För att utveckla språket räcker det inte att enbart öva färdigheter som stavning och ordförråd, utan språket måste användas i meningsfulla sammanhang. Eleverna behöver öva på att tala och skriva, men de behöver använda tal och skrift för lämpliga och meningsfulla syften, till exempel för att kommunicera information om något, inte bara för att öva. Det är också viktigt att ta upp olika språkstrategier i olika ämnen. Skolverket framhåller att språk och kommunikationsfärdigheter utvecklas i samspel med andra (Skolverket, 2012).

2.3 Vad innebär språkutvecklande arbetssätt?

Enligt Gibbons (2016) syftar begreppet språkutvecklande arbetssätt till en pedagogisk metod där språket konsekvent hålls i centrum för alla ämnen. Cummins (2017) understryker vikten av att integrera elevernas tidigare kunskaper och erfarenheter i undervisningen för att främja elevernas språkutveckling. Detta anses vara kritiskt för att överföra kunskap från det första språket till det andra och för att berika båda språken på lång sikt.

2.4 Andraspråk/L2

Ordet modersmål används på svenska för att beskriva det första språk som en elev har lärt sig under barndomen. Förkortningarna L1 och L2 kommer från internationell forskning inom tvåspråkighet och syftar på individens förstaspråk och andraspråk. L1 står för förstaspråket som förvärvats inom hemmiljön, genom samspel med föräldrarna. Abrahamsson (2009) skriver att begreppen förstaspråk och andraspråk refererar endast till inlärningsordningen av språken men säger inget om talarens nivå och flyt på respektive språk. I denna uppsats sätts ett likhetstecken mellan begreppen modersmål och förstaspråk. L1 är alltså det språk som individen har inhämtat först, men detta betyder inte att detta är språket som individen behärskar bäst Det är vanligt förekommande att L2 är det starkare språket, vilket är fallet för många L2-inlärare som har invandrat till ett nytt land (Abrahamsson, 2009).

2.5 Studiehandledning på modersmål

Studiehandledning på modersmål är en typ av stöd som erbjuds i alla skolformer till elever som inte har tillräckligt med kunskaper i svenska för att kunna följa undervisningen på svenska. Denna form av stöd erbjuds till dessa elever för att de ska lyckas uppnå kunskapskraven i ett eller flera skolämnen (Skolverket, 2022).

3. METOD

I detta avsnitt beskrivs metoden för studien, grundad på Eriksson-Barajas, Forsberg och Wengströms (2013) sexstegsmodell för urvalsprocessen. Här redogörs för mitt tillvägagångssätt utifrån dessa steg. Identifiera intresseområde och definiera sökord, bestäm kriterier för studieurval, genomför sökning i lämpliga databaser, välj relevanta titlar och läs sammanfattningar och läs artiklarna i sin helhet och gör en kvalitetsvärdering.

3.1 Urvalskriterier

I arbetet utgick jag ifrån Eriksson Barajas (et.al. 2013) femsteg i urvalsprocessen. Steg 4 exkluderades då det ej var relevant för denna studie, då det innebar att aktivt söka efter ej publicerade artiklar. Fokus lades istället på publicerade och granskade artiklar.

Litteratursökningen resulterad i 13 relevanta artiklar till studien. Artiklarna sammanställdes i en matris (se tabell 3). Artiklarna granskades utifrån inkluderings- och exkluderingskriterier. Min arbete koncentreras på andraspråkselevers användning av modersmålet och språkutveckling för att uppnå detta mål valde jag att endast välja Peer-Reviewed artiklar för att säkerställa hög kvalitet. Ett inkluderingskriterium var att artiklarna skulle reflektera över andraspråksinlärare som använder sitt modersmål för att stödja sin svenska språkutveckling. För att säkerställa identifieringen av de mest relevanta vetenskapliga artiklarna inom problemområdet har de följande inkluderings- och exkluderingskriterierna tillämpats.

Som framgår av tabell 1 gjordes också en tidsmässig avgränsning till artiklar publicerade 2016 eller senare, eftersom ville jag inkludera den mest aktuella forskning inom mitt ämnesområde och att undvika inaktuell information. Genom att bara fokusera på studier från Europa och Mellanöstern ville jag säkerställa en viss kontextuell koppling till svensk skolmiljö och kultur. Eftersom jag märkte att studier från Afrika hade ett helt annat arbetssätt jämfört med Europa och Mellanöstern. Jag valde även att begränsa urvalet till artiklar som behandlade yngre åldersgrupper för att det är den åldersgrupp som jag kommer att arbeta med och bli behörig inom.

Tabell 1, inkluderingkriterier och exkluderingskriterier

Inkluderingskriterier	**Exkluderingskriterier**
Peer-Reviewed- Granskade vetenskapliga artiklar	Studier som inte hade blivit Peer-Reviewed och studentuppsatser
Publikationsår 2016-2023	Artiklar som är publicerade före 2016
Användning av modersmålet (förstaspråk) under andraspråksundervisning (svenska). Eller tredjespråkundervisning (engelska, franska, tyska, spanska)	
Grundskolan- lägre åldrar	Åk 7-9 och gymnasieelever
Beskriver undervisningssituationer	Artiklar som fokuserade på föräldraperspektiv
Studier från Europa och Mellanöstern	Studier genomförda i Afrika
Tidskrifter	Avhandling

3.2 Sökning i databaser (och booleska operatorer)

Databaserna som jag baserade mitt arbete på var Primo och Eric ProQuest. Dessa valdes för deras tydlighet, användarvänlighet och möjligheten att smidigt exkludera eller inkludera material.

I den första sökningen, genomförd i Primo, tillämpade jag "frassökning"- metoden. Det innebär att använda specifika frasstrukturer istället för enskilda ord i sökverktyget. Målet var att exakt matcha de fraser som studien bygger på ifrån, som i detta fall var exempel på fraser relaterade till "*användningen av modersmålet*". Den andra begränsningen gjordes genom att välja litteratur som är Peer-Reviewed för att endast inkludera granskade artiklar. För att undvika för få eller för många träffar i sökningen, ytterligare begränsade jag antalet träffar ytterligare genom att välja tidskrifter, språk och publiceringsår från 2016 till 2023. Att välja rätt nyckelord vid sökningen är avgörande för att säkerställa validiteten i arbetet (Eriksson Barajas et al. 2013)

Vid sökningen i Eric ProQuest använde jag engelska ord i sökningarna med målet att nå så många relevanta studier som möjligt, eftersom det huvudsakliga forskningsspråket i Eric ProQuest är engelska. Eriksson Barajas (et al. 2013) betonar vikten av att välja söktermer utifrån studiens syftet och frågeställningen. Därför är det väsentligt att välja ord eller korta fraser som är nära relaterade till begreppet "användning av modersmålet för språkutveckling". I sökningarna användes den booleska operatorn "AND", i enlighet med Eriksson (et al. 2013) som skriver om hur booleska operatorer kan användas för att definiera sökningen.

Vid sökningen i Primo-databasen använde jag sökfrasen "användning av modersmålet" på svenska. Denna första sökning resulterade i 22 träffar. Därefter begränsade jag resultaten genom att välja Peer-Reviewed, publikationsår 2016-2023 och tidskriftsartiklar i filterinställningarna, vilket resulterade i endast 1 träff. Denna forskning valdes ut eftersom den är relevant för mina syften och frågeställningar.

I det andra steget i sökprocessen utförde jag en engelskspråkig sökning i Primo-databasen med flera ord och fraser, såsom "Multilingual in second language Swedish", "Monolingual school in Sweden" och "Teaching multilingual in Swedish schools" i syftet att få fler sökresultat (Eriksson et.al. 2013). Den första sökningen resulterade i 557 träffar. För att begränsa sökresultaten och säkerställa kvaliteten på de identifierade forskningsartiklarna, använde jag filterinställningarna för Peer-Reviewed, publikationsår 2016-2023 och tidskriftsartiklar, vilket resulterade i 214 träffar. Bland dessa 214 träffar valde jag ut 4 artiklar som var relevanta för studien. Efter att ha läst igenom titlar och abstrakter konstaterade jag att dessa 4 forskningsartiklar uppfyllde inkluderingskriterierna för studien.

Vid en ytterligare sökning använde jag sökorden "teachers belief" "multilingualism" och "primary school" vilket resulterade i 5761 träffar. Genom att tillämpa samma filterinställningar som tidigare och välja "multilingualism" som ämnesord begränsade jag antalet träffar till 952. Av dessa valde jag endast 1 artikel som var relevant för mitt arbete och överensstämde med de specificerade inkluderingskriterierna för studien (se tabell 1).

Den genomförda sökprocessen involverade noga utvalda steg och filter för att säkerställa att de valda artiklarna var relevanta och uppfyllde forskningens syfte och frågeställningar. Sökresultatet presenteras i Tabell 2, där varje artikel är noggrant vald och granskad för att passa inom ramen för inkluderingskriterierna för studien. Denna strategi möjliggjorde en effektiv och målinriktad urvalsprocess av forskningsartiklar. Nedan finns en beskrivning av sökprocessen:

Tabell 2: Översikt av artikelsökning

Sökmotor	**Sökord**	**Booleska operatorer**	**Avgränsingar**	**Antal träffar**	**Valda artiklar**
Primo	Användning av modersmålet	-	Peer Reviewed, Publikationsår 2016-2023 och tidskriftsartiklar	22	1
Primo	Multilingual in second language swedish, Monolingual school in Sweden, Teaching multilingual in Swedish schools	-	Peer Reviewed, Publikationsår 2016-2023 och tidskriftsartiklar	214	4
Primo	Teachers belief, multilingualism, primary school	-	Peer Reviewed, Publikationsår 2016-2023 och tidskriftsartiklar' *Ämnesord*- multilingualism	952	1
Eric ProQuest	Second language learning Second language classroom Mother tongue use in the classroom Mother tongue	AND	Peer Reviewed, Publikationsår 2016-2023 och tidskriftsartiklar	42	4

3.3 Urval av studier

I sökprocessen i ämnesdatabasen Eric-ProQuest använde jag en noggrant planerad sökstrategi för att identifiera relevanta forskningsartiklar. Frasen "Second language learning" användes i den första rutan, och för att fokusera på aspekter relaterade till undervisningssituationen inkluderades "second language classroom" i den första AND-rutan. Sökningen utökades sedan till att omfatta användningen av modersmålet i

klassrummet genom att lägga till "mother tongue use in the classroom" i den andra AND-rutan. För att täcka in ytterligare aspekter lades "mother tongue" till i tredje AND-rutan.

Den initiala sökningen resulterade i 261 träffar. För att säkerställa vetenskaplig kvalitet och aktualitet kryssades alternativet Peer-Reviewed i och publiceringsåret begränsades till mellan 2016-2023. Genom att kombinera olika sökord och använda avancerade sökfilter strävade jag efter att få en träfflista som var så relevant och aktuell som möjligt inom ramen för mitt forskningsområde. Denna sökstrategi resulterade i 42 träffar, varav 4 ansågs relevanta för mitt arbete efter noggrann utvärdering. Dessa valdes ut eftersom de passade inom de förutbestämda inkluderingskriterierna för den aktuella studien.

3.4 Presentation av utvalda artiklar

En del av målet med detta arbete är att analysera forskning om användningen av modersmål inom Europa och Mellanöstern baserat på en sökning i Primo och Eric-ProQuest. Från Eric-ProQuest-sökningen, presenteras en översikt och sammanfattning för att bidra till förståelsen av användningen av modersmål som ett pedagogiskt verktyg inom ett specifikt geografiskt och forskningsmässigt sammanhang.

Fyra artiklar som utförts utanför Europa, nämligen Filippinerna och Thailand, exkluderades baserat på sökningen i Eric-ProQuest. Ytterligare två artiklar uteslöts eftersom de inte behandlade användningen av modersmål eller dess effekter som ett undervisningsverktyg i klassrummet.

Eriksson (et.al. 2013) betonar vikten av att tidigt identifiera vilken typ av forskning som kommer att vara i fokus för studien och att sökkriterierna bör bestämmas utifrån frågeställningarna. Samtliga artiklar i denna studie valdes ut genom att läsa deras sammanfattningar och slutsatser. En ytterligare sökning baserad på de identifierade nyckelorden i artiklarna resulterade i upptäckten av en annan relevant studie genomförd i Sverige. Nedan finns en tabell som presenterar varje artikel som inkluderades i studien utifrån författare, titel, publiceringsdatum och ursprungsland:

Tabell 3: Översikt av artiklar - Primo & Eric ProQuest			
Författare	**Artikelnamn**	**Publicering data**	**Ursprungsland**
Jenny Rosén, Boglárka Straszer och Åsa Wedin	Användning av språkliga resurser i studiehandledning på modersmålet	Pedagogisk forskning i Sverige 25, no. 2–3 (2020): 26–48.	Sverige
Carina Hermansson, Annika Norlund Shaswara, Jenny Rosén and Åsa Wedin	Teaching for a monolingual school? (In)visibility of multilingual perspectives in Swedish teacher education	Education Inquiry 13, no. 3 (2022): 321–337.	Sverige
Christina Hedman & Ulrika Magnusson	Performative functions of multilingual policy in second language education in Sweden	International journal of bilingual education and bilingualism 25, no. 2 (2022): 452–466	Sverige
Ann-Christin Torpsten	Translanguaging in a Swedish Multilingual Classroom	Multicultural perspectives (Mahwah, N.J.) 20, no. 2 (2018): 104–110.	Sverige
Liv Thorstensson Davila	Ecologies of Heritage LanguageLearning in a MultilingualSwedish School	Journal of language, identity, and education 16, no. 6 (2017): 395–407	Sverige
Henry Alastair	L2 Motivation and Multilingual Identities	The Modern language journal (Boulder, Colo.) 101, no. 3 (2017): 548–565	Sverige
Åsta Haukås	Teachers' beliefs about multilingualism and a multilingual pedagogical approach	International journal of multilingualism 13, no. 1 (2016): 1–18.	Norge
EricProQuest			
Abdullah Alshayban & , Abdurrazzag Alghammas	Allowing or Refusing the Use of a Student's Mother Tongue in an English Learning Classroom: An Explorative Study	TESOL International Journal	Saudiarabien
Emre Debreli & Nadire Oyman	Students' Preferences on the Use of Mother Tongue in English as a Foreign Language Classrooms: Is It the Time to Re-Examine English-Only Policies?	English Language Teaching, 9(1), 148-162	Cypern
Åsa Wedin, Jenny Rosén & Boglárka Straszer	Multi-Layered Language Policy and Translanguaging Space a Mother Tongue Classroom in Primary School in Sweden	International electronic journal of elementary education 13, no. 5 (2021): 699–71	Sverige
Ufuk Tanriseven & Yasemin Kirkgöz	An Investigation into the Teachers' Use of L1 in EFL Classes	Shanlax International Journal of Education	Turkiet
Georgios Neokleous	Closing the Gap: Student Attitudes toward First Language Use in Monolingual EFL Classrooms	TESOL Journal, 8(2), 314-341	Cypern
Maria Nillsson	Beliefs and experiences in the English classroom: Perspectives of Swedish primary school learners. Studies in Second Language Learning and Teaching	Studies in Second Language Learning and Teaching, vol. 10, no. 2, pp. 257-281.	Sverige

3.5 Etiska överväganden

Eriksson (et al. 2013) argumenterar för att en systematisk litteraturöversikt är nödvändig innan etiska överväganden görs. Forskare bör vara medvetna om sitt etiska ansvar och förhållningssätt. Innan processen inleddes genomfördes olika utvärderingar av det etiska ansvaret och förhållningssättet. Litteratursökningen inkluderar en översikt av alla söktermer, artiklar, inkluderings- och exklusionskriterier i enlighet med studiens syften och frågeställningar. Samtliga artiklar som ingår i litteraturöversikten presenteras transparent. Forskare bör undvika att skicka in artiklar som bara stöder sina egna åsikter, och denna översikt är designad för att vara objektiv och kommunikativ om studiens resultat och alla resultat som beskrivs i studien (Eriksson et al. 2013).

4. RESULTAT

Detta kapitel presenteras resultatet av denna litteraturstudie, vilket har kategoriserats i enlighet med de fyra frågeställningar som studien baseras på. Nedan presenteras en överblick av vad som kännetecknar forskningen om modersmålets betydelse för elevernas språkutveckling.

4.1 Vilka syften och frågeställningar har ställts i tidigare forskning?

Forskningen kring användning av modersmål som resurser i klassrumsundervisningen visar olika perspektiv. Rosén, Straszer & Wedin (2020) definierar modersmål som en resurs för elever som inte kan få tillgång till nödvändig kunskap i ett eller flera ämnen på grund av otillräckliga kunskaper i svenska. Syftet är att använda elevernas modersmål eller det språk de är mest bekanta med som ett stöd för kunskapsutveckling. Deras forskningsstudie betonar vikten av att växla mellan modersmål och svenska för att stödja både ämneskunskaper och språkutveckling. Denna strategi kan implementeras i det vanliga klassrummet eller som ett särskilt stöd. Begreppen "tredje domänen" och "translanguaging" används i Rosén, Straszer & Wedins (2020) studie för att analysera användningen av modersmålet. Dessa begrepp inriktar sig mot modersmålet som en mellanliggande punkt där två olika världar möts. Genom att tillämpa dessa begrepp utforskar studien de komplexa språkliga processer som uppstår när elever använder sitt modersmål för att stödja sitt lärande.

Hermansson, Shaswara, Rosén & Wedin (2022) beskriver hur verksamma lärare som arbetar i en flerspråkig klass trotsar den enspråkighetsnorm som råder genom att ta vara på elevernas modersmål i enlighet med läroplanens riktlinjer. I läroplanen för grundskolan lyfter Skolverket (2022) fram att undervisningen behöver skapa möjligheter för elever med annat modersmål än svenska att använda både svenska och sitt modersmål. Detta krav kan uppfyllas i ett flerspråkigt klassrum genom att erbjuda eleverna möjligheter att använda alla sina språkliga resurser i vardagliga aktiviteter i

undervisningen. På liknande sätt understryker Alshayban & Alghammas (2020) att synliggörandet av modersmålet i undervisningen har en positiv inverkan, särskilt på elevernas språkutveckling och självbild. Å andra sidan framhäver Debreli & Oyman (2016) i deras forskningsstudie att det finns andra perspektiv som ställer sig emot användningen av modersmålet eller förstaspråket i undervisningen. Författarna menar att det fortfarande är ett omtvistat ämne huruvida eleverna bör använda både L1 och L2 i klassrummet. De har även undersökt om hur elevernas förkunskaper/erfarenheter och kunskaper på andraspråket påverkar deras syn på användningen av modersmålet i undervisningen. Resultatet i Debreli & Oymans (2016) studie visar att elevernas attityder mot att använda L1 i undervisningen var till övervägande del positiva, men att det kan skilja sig åt beroende på elevernas nivå i L2 och andra demografiska faktorer. Elever som var mindre kompetenta på L2 var exempelvis mer öppna för att använda L1 oftare än de som behärskade andraspråket på en högre nivå.

Flera forskningsstudier, inklusive Torpsten (2018), Rosén, Straszer & Wedin (2020), och Dávila (2017) visar att användningen av modersmålet är väsentlig för språkutvecklingen hos andraspråkselever. När elevens modersmål inkluderas i undervisningen blir läsprocessen enklare för eleven och som ett resultat blir eleven mer motiverad att arbeta hårdare (Rosén, Straszer & Wedin, 2020). Att lösa och diskutera uppgifter på modersmålet fördjupar dessutom deras förståelse för ämnet (Torpsten, 2018).

Haukås (2016) forskningsstudie strävar efter en fördjupad förståelse av hur lärare fattar beslut i klassrummet genom att undersöka deras övertygelser. Studien fokuserar på norska språklärare och deras syn på flerspråkighet och användningen av elevernas förstaspråk som undervisningsmetod i undervisningen på tredje språk (L3). Dessutom har Alastair (2017) i sin forskningsstudie påpekat att motivera flerspråkiga elever till att dra nytta av sina språkliga förmågor i en enspråkig undervisning för inkluderande perspektiv som tar hänsyn till de inbördes relationerna mellan olika språk.

Tanrıseven & Kırkgöz (2021) har undersökt hur turkiska som förstaspråk påverkar undervisningen i engelska som andraspråk samt vilken roll modersmålsanvändningen har vid andraspråksinlärning. Å andra sidan, har Neokleous (2016) forskningsstudie gett stöd för att studenter föredrar minimal användning av modersmålet i andraspråkiga klassrum.

Vidare framhäver Wedin, Rosén & Straszer (2021) och Nilsson (2020) vikten av språkpolicyer och elevernas erfarenheter för att skapa utrymme för användning av modersmål i klassrumsundervisning. I sin forskningsstudie utforskar Hedman & Magnusson (2022) de ideologiska och praktiska dimensionerna av flerspråkighet i andraspråksinlärning i enlighet med läroplanen.

Sammanfattningsvis, betonar ovan nämnda forskningsstudier vikten av att utgå ifrån andraspråkselevernas förstaspråk/modersmål för deras språkutveckling. Målet med

användningen av elevernas förkunskaper i undervisningen underlättar förståelsen av innehållet, särskilt när ämnet först förklaras på elevens förstaspråk och sedan på svenska. Detta stödjer i sin tur elevernas förståelse och lärande.

4.2 Vilka metoder och teorier man har använt i tidigare forskning?

Rosén, Straszer och Wedin (2020) undersökte pedagogiska, språkliga och kulturella aspekter av modersmålsanvändning i grundskolan, med fokus på frågor om jämlikhet och social rättvisa. Denna studie omfattar två huvudsakliga datainsamlingsmetoder: För det första, intervjuer för att fånga lärarnas perspektiv, erfarenheter och praxis av modersmålsundervisning. För det andra, observationer från studiehandledning på modersmålet tillfällena där forskarna observerade hur lärare och elever interagerar, vilka resurser som används och hur kulturella och språkliga element integreras i praktiken. Kombinationen av intervjuer och observationer gjorde det möjligt för forskarna att få en holistisk förståelse för modersmålsanvändning i undervisningen och dess roll i att främja eller hindra jämlikhet och social rättvisa i skolorna.

I en studie av Hermansson, Shaswara, Rosén & Wedin (2022) undersöktes den kunskap om språklig och kulturell mångfald som är avgränsad i Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. Forskarna valde ut 14 nyckelord och genomförde en kvantitativ sökanalys för att identifiera och mäta förekomsten av dessa ord i läroplanen. Detta gav en översikt över i vilken utsträckning språklig och kulturell mångfald tas upp i läroplanen. Efter den kvantitativa forskningen genomfördes en mer djupgående analys av begreppet språk och kultur. Med andra ord, för att få en mer detaljerad förståelse för hur språklig och kulturell mångfald tas upp i läroplanen.

Hedman och Magnussons (2019) studie undersöker målet att utveckla elevernas flerspråkiga kompetens i ämnet svenska som andraspråk (SVA) i Sverige. Syftet med studien är att undersöka hur det ideologiska ramverket för flerspråkighet som är förknippat med detta mål är öppet för implementering på klassrumsnivå. Forskarna genomförde etnografiskt fältarbete i tre språkligt olika grundskolor i Sverige. I dessa skolor är SVA ett valbart ämne för elever vid sidan av svenska och undervisas av behöriga lärare.

Torpsten (2018) genomförde en kvalitativ studie genom att samla in elevers texter och bilder samt observera lektioner i flerspråkiga miljöer. I sin studie uppgav Torpsten (2018) att hon syftade på att belysa hur eleverna använder sitt förstaspråk/modersmål i skolor genom att undersöka elevernas uppfattningar om sin egen språkfärdighet i förhållande till transspråkande kommunikation. Torpstens (2018) studie omfattar elever med olika bakgrunder, elever som har bott i Sverige olika länge och elever som har olika modersmål. Hon påpekar också att det inte sker samarbete mellan klasslärare

och studiehandledare eller modersmålslärare samt att modersmålsundervisningen sker utanför den ordinarie verksamheten.

Dávilas (2017) studie undersökte nyanlända elevers språkinlärning i en svensk grundskola och hur dessa nyanlända elever deltog i svenskundervisningen. Hon intervjuade två nyanställda klasslärare och skolans rektor för att lära sig om skolans och klassrummets språkmiljö. Hon intervjuade också elever och bad dem berätta hur de såg på sin språkutveckling och läslektioner som erbjuds på svenska. Dávila visar att undervisningen måste anpassa sig till rådande mångkultur, nyanlända och deras kunskapsnivåer för att ge dem alla verktyg de behöver för att utvecklas. Hon menar att undervisningen inte bara ska utgå från det språk som läraren kan bäst, utan också behöver inkludera elevernas språk så att de kan få den bästa utvecklingen (Dávilas, 2017). Utifrån Dávilas (2017) kvalitativa studie av språkundervisning för andraspråkselever kan uppmuntran av elever att använda kreativt språk vara ett sätt att stödja elevernas språkutveckling samtidigt som det skapar elevutrymme. Därigenom får flerspråkiga elever utrymme att uttrycka sina erfarenheter, snarare än att lärare talar om för dem vilket språk de ska använda i vilka situationer (Dávila, 2017). Under denna process kan lärare ge stöd över olika språk (translanguaging) för att stödja elevernas språkliga och kognitiva framsteg (Dávila, 2017).

Alastairs (2016) studie undersökte flerspråkiga elevers andraspråk-motivation med fokus på att förstå de olika lingvistiska motivationssystem som är centrala för avancerad flerspråkig motivation. Studien utmanar den traditionella enspråkiga synen på andraspråks-motivation som ser inlärarnas olika språkliga motivationssystem som separata enheter snarare än kognitivt beroende av varandra. I en tid då flerspråkighet håller på att bli den nya världsordningen och det finns bevis för det att tala mer än ett språk leder till starka identitetsupplevelser, är syftet med denna studie att undersöka hur flerspråkiga elever motiveras att lära sig ett andraspråk.

Haukås (2016) undersökte norska språklärares uppfattningar om flerspråkighet och deras användning av förstaspråk/modersmål i klassrum för tredje språkinlärning (L3). Där elverna i klassrummet har norska som modersmål och engelska som främmnadespråk. Forskaren ville analysera hur lärare uppfattar användning av elevernas förstaspråk/modersmål och hur de integrerar sina elevers kunskaper i norska och engelska när de undervisar i tredje språk (franska, tyska och spanska). Metoden som användes var fokusgruppsdiskussioner med 12 språklärare (fyra fransklärare, två tysklärare och sex spansklärare). Kvalitativ metod användes i studien för att analysera data. Både metoderna gav en bättre förståelse för lärarnas övertygelser och uppfattningar om flerspråkighet och hur dessa påverkar deras undervisningspraxis i tredje språk. Studien lyfte fram viktiga aspekter och skillnader i lärarnas syn på flerspråkighet och integreringen av elevernas språkkunskaper i klassrummet.

Alshayban & Alghammas (2020) undersökte i vilken utsträckning elever som inte har engelska som modersmål förlitar sig på sitt modersmål när de går på engelsklektioner

och lär sig engelska. Forskarna fokuserade på elevernas användning av deras modersmål vid inlärning av det engelska som andraspråk. De samlade in data från 175 deltagare, inklusive 21 lärare som deltog i studien, genom en online enkät-undersökning. Deltagarna skilde sig åt när det gäller ursprung, ålder, kunskaper i engelska och modersmål.

Debreli & Oyman (2016) diskuterar användningen av förstaspråket (L1) i undervisningen av engelska som främmande språk (EFL), om L1 hjälper eller hindrar inlärningen av andraspråket (L2), om L1 bör integreras eller exkluderas i ett EFL-klassrum. Studien diskuterar olika uppfattningar, till exempel om L1 bör vara ett hinder eller en inkludering i inlärningen av engelska som främmande språk. Metoden som används i denna studie är en enkätundersökning. Forskaren samlade in data från 303 turkiska EFL-studenter genom ett frågeformulär. Frågeformuläret användes för att mäta elevernas uppfattningar om användningen av turkiska (L1) i engelska (L2) klasser och deras uppfattningar och behov när det gäller användningen av L1 i klassrummet.

Syftet med Wedin, Rosén & Straszer (2021) studie är att visa hur språkpolicy ger möjligheten för translanguaging (flerspråkighet) på lokal skolnivå. Med fokus på somalisk modersmålsundervisning i svenska grundskolor analyserar artikeln olika nivåer av språkpolicy, särskilt den rumsliga dimensionen. Forskarna samlade in olika typer av data, inklusive genomförde analyser av policydokument, intervjuer och observationer i klassrum för modersmål. Genom att sammanföra dessa datakällor skapades en mångfacetterad förståelse för hur språkpolicyer implementeras och operationaliseras i praktiken.

Tanriseven & Kirkgöz (2021) studie undersöker hur lärare i engelska som främmande språk (EFL) i Turkiet uppfattar sitt modersmål (L1) i klassrummet och hur L1-användning i klassrummet utnyttjas. I många länder används engelska som ett andra- eller främmande språk och klassrummet är den primära platsen där eleverna exponeras för målspråket (L2). Det är dock problematiskt att använda L1 på rätt sätt i språkklassrummet eftersom EFL-lärare tenderar att överanvända sitt modersmål (L1). I studien så används det båda kvantitativa och kvalitativa metoder. Forskarna har använt sig utav en enkät i deras undersökning där 43 lärare deltog och semistrukturerade intervjuer genomfördes med åtta frivilliga lärare.

Neokleous (2016) undersökte elevernas upplevelser vid användning av deras modersmål/ förstaspråk i andraspråksinlärning samt hur och i vilken grad de själva använder sig av det. Den metod som användes i denna studie kan definieras som kvalitativ forskning med hjälp av klassrums data. Forskarna samlade in data från åtta klasser i fyra privata språkskolor på Cypern. Dessa data inkluderade observationer av talhandlingar som utfördes av elever och elevernas attityder till L1-användning samt analys av talhandlingar och elevernas perspektiv som undersöktes med hjälp av intervju. Genom att identifiera och analysera 16 olika talhandlingar som eleverna

utförde och undersöka elevernas allmänna attityder till integrationen av modersmålet i klassrummet, drogs slutsatser om elevernas preferenser och uppfattningar om L1-användning i English as a Foreign Language (EFL) klassrummet.

Nilsson (2019) undersökte hur svenska elever tolkar och uppfattar processen av inlärning i engelska som främmande språk. Nilsson (2019) utgick från små gruppdiskussioner i sin studie, där 26 elever i åldrarna 9-10 år diskuterade frågor relaterade till språklig medvetenhet och klassrumserfarenhet. Diskussionerna spelades in och därefter analyserades. Studiens resultat visar att eleverna upplever svårigheter med att förstå lärarens språk, en rädsla för att göra misstag inför andra elever och problem med klassrummets organisation.

Sammanfattningsvis, kan det konstateras att de ovan nämnda studierna ger en överblick av hur språkundervisning, modersmålsanvändning och flerspråkighet i klassrumsundervisningens sammanhang kan se ut. Studierna visar även hur väsentligt det är att integrera elevernas förstaspråk/modersmål i klassrumsundervisningen i syfte att stödja elevernas språkutveckling men också för att skapa en mer likvärdig och inkluderande undervisning.

4.3 Vilka forskningsluckor finns i tidigare forskning?

Författarna Rosén, Straszer och Wedin (2020) betonar att studiehandledning är ett viktigt område att undersöka eftersom denna form av stöd är avgörande för elevernas integration i den svenska skolan och framtida inlärning i klassrum där svenska är undervisningsspråket. Författarna lyfter fram att studiehandledning är en grundläggande förutsättning för att uppnå likvärdighet i undervisningen och menar att mer uppmärksamhet bör ägnas åt denna fråga (Rosén, Straszer & Wedin, 2020). Denna studie ger stöd för att studiehandledningens roll i den svenska skolan bör stärkas och värderas högre eftersom andraspråkselever gynnas av att få denna typ av stöd och vägledning som tillåter dem att använda alla sina språkliga resurser (Rosén, Straszer & Wedin, 2020). Forskning har visat att elever som inte är starka i sitt modersmål är språkligt sårbara och inte kan lära sig svenska, vilket resulterar i dåliga skolresultat (Rosén, Straszer & Wedin, 2020). Därför bedömer Rosén, Straszer och Wedin (2020) studiehandledning som en bra resurs för andraspråkselever för att utveckla svenskan samtidigt som de utvecklar sitt förstaspråk (Rosén, Straszer & Wedin, 2020).

Att eleverna får tillgång till studiehandledning hjälper dem med att uttrycka sig, formulera sig och diskutera på sitt förstaspråk samt fördjupa sin förståelse på modersmålet först (Rosen, Straszer & Wedin, 2020). Detta betonas i Cummins (2017), som menar att andraspråkselever ges möjlighet att fördjupa sin begreppsförståelse genom studiehandledning, där ord och begrepp översätts på modersmålet med syftet att ge en djupare förståelse men också för att utveckla målspråket. Cummins (2017) konstaterar att många skolor inte erbjuder studiehandledning för andraspråkselever

eftersom studiehandledning inte ses som en effektiv resurs i alla skolor (Cummins, 2017). Även skollagen har låga krav på att eleverna ska få studiehandledning, vilket fungerar som en förklaring till varför skolorna kan komma undan med att inte alltid erbjuda studiehandledning som en resurs för andraspråkseleverna (Cummins, 2017). När de svaga eleverna får möjlighet till en studiehandledning, då bidrar det till en effektiv inlärningsstrategi för alla elever vilket i sin tur leder till att eleven förbättrar sina språkkunskaper och är därför en viktig resurs som alla elever behöver och bör använda (Cummins 2017).

Tanrıseven & Kırkgöz (2021) konstaterar att i många länder där engelska används som andraspråk eller främmande språk är klassrummet den viktigaste platsen där eleverna exponeras för målspråket (L2). Trots detta tenderar engelsklärare att använda förstaspråket (L1) i stor utsträckning, vilket skapar problem för lämplig användning av L1 i klassrummet för främmande språk.

Sammanfattningsvis, kan det konstateras att många studier nämnt en tendens hos både lärare och elever att begränsa användningen av modersmålet i andraspråksundervisningen. De flesta av de tillfrågade lärarna håller med om att användningen av förstaspråk är en prioritering i andraspråksinlärning. Men det betonas också att modersmål används som ett underlättande verktyg i andraspråksundervisningen när det behövs, till exempel för att förklara begrepp, ge instruktioner, bedöma förståelse samt att skapa en vänlig klassrumsmiljö i undervisningen. Även om dessa resultat ligger i linje med tidigare forskning så finns det möjlighet att undersöka vidare i vilken utsträckning bör läraren använda sig av elevernas modersmål i undervisningen. En annan intressant aspekt att undersöka vidare är hur elever uppfattar användningen av förstaspråket i klass.

4.4 Betydelsen av L1 för flerspråkiga elever för att tillgodogöra sig L2 (svenska)

Forskarna är överens om att användningen av modersmålet vid andraspråksinlärning är det viktigaste elementet, särskilt när det svenska språket inte är tillräckligt för att uppfylla kunskapskraven i läroplanen; enligt Lgr (2022) är språket det primära verktyget för tänkande, kommunikation och lärande. Enligt Skolverket (2011) är språket det främsta verktyget för tänkande, kommunikation och lärande eftersom det inte bara stöder identitet, utan också gör det möjligt för människor att uttrycka sina känslor och förstå hur andra känner och tänker.

Axelsson (2015) betonar vikten av att svenska skolor skapar lika möjligheter för flerspråkiga elever att utveckla både språk och kunskap precis som den enspråkig elev. Vidare, diskuterar Axelsson (2015) att användningen av svenska som andraspråk, studiehandledning på modersmålet och undervisning på modersmålet är avgörande för

att stödja och förbereda flerspeåkiga elever att integreras i svenska skolor och det svenska samhället.

Enligt Axelsson (2015) användningen av elevens modersmål gör det lättare att utgå ifrån elevens tidigare skolbakgrund och erfarenheter. Modersmålsundervisning hjälper flerspråkiga elever att utveckla både språk- och ämneskunskaper. Forskarna betonar också att modersmålsstöd är avgörande för att hjälpa flerspråkiga elever att bygga upp ordförrådet på det nya språket, vilket utgör grunden för språkutveckling och i slutändan gör det möjligt för nya elever att klara skolan utan ytterligare stöd (Axelsson et al.). Att eleverna för möjligheten till en studiehandledning på modersmålet eller användningen av modersmålet i undervisningen hjälper flerspråkiga elever att bygga upp sitt ordförråd i ett nytt språk vilket är starten på den språkutveckling som gör att de nyanlända så småningom kan klara skolämnen utan hjälp.

4.5 Vilka är de viktigaste slutsatserna i tidigare forskning?

I en av de få studierna om elevers uppfattningar om språkanvändning på engelsklektioner i den svenska kontexten fann Nilsson (2020) att de flesta elever i studien satte ett högt värde på att endast använda målspråket på lektionerna. Å andra sidan rapporterade vissa elever att de hade svårt att förstå sina lärare när de talade engelska och inte kunde delta i lektionen så mycket som de skulle ha velat, så vissa elever föredrog fler förklaringar på sitt modersmål (Nilsson, 2020).

Eleverna i Neokleous (2016) forskning ansåg inte användning av L1 som ett hinder för att lära sig engelska. Majoriteten av eleverna insåg fördelarna med att använda sitt modersmål i undervisningen och betonade det omöjliga i att inte använda sitt modersmål i undervisningen. De betonade också vikten av att använda målspråket. Enligt Haukås (2016) har lärarna en delvis negativ inställning till att använda engelska (L2) för att stödja inlärningen av L3, medan andra anser att engelska underlättar förståelsen och bidrar till elevernas metalingvistiska medvetenhet.

Dávila visar att undervisningen måste anpassa sig till rådande mångkultur, nyanlända och deras kunskapsnivåer för att ge dem alla verktyg de behöver för att utvecklas. Hon menar att undervisningen inte bara ska utgå från det språk som läraren kan bäst, utan också behöva inkludera elevernas språk så att de kan få den bästa utvecklingen (Dávilas, 2017).

5. DISKUSSION

Detta kapitel innehåller en redovisning och diskussion av den valda metoden och studiens resultat. Därefter lyfts fram några styrkor och svagheter i denna studie och dess didaktiska konsekvenser diskuteras. Slutligen, presenteras ett antal förslag för

framtida forskning som kan vara av intresse för att fortsätta studera användningen av elevernas modersmål i klassrumsundervisning.

Detta examensarbete syfte var att undersöka vad som kännetecknar forskning om modersmålsanvändning i klassrumsundervisning och vilken betydelse för elevers språkutveckling under de tidigare åren i skolan. Frågeställningar ändrades under arbetets gång med målet att begränsa arbetet så att de blev tydligare och mer preciserade. Detta ledde till att använda andra söktermer och fraser under sökprocessen och det innebär att reliabiliteten i sökprocessen kunde ha minskat, eftersom söktermerna inte var anpassade efter den slutliga frågeställningen. Detta har även påverkat urvalet av artiklarna eftersom det observerades att omformuleringen påverkade valet av artiklar. Tre av forskningsartiklarna blev uteslutna eftersom de inte besvarade syftet och frågeställningarna för arbetet. Valet att ändra forskningsfrågan kan dock ses som en styrka, eftersom tydligare och mer precisa forskningsfrågor ofta leder till mer specifika resultat. Validitet handlar också om hur relevant det analyserade materialet är för det som påstås (Christoffersen & Johannessen 2018).

Något som kunde gjorts annorlunda hade varit att inte begränsa länderna geografiskt. Det hade medfört att fler studier hade kunnat inkluderas i arbetet eftersom det finns ett större urval av studier i Afrika eller Asien exempelvis. Resultatet hade möjligen blivit annorlunda om jag inkluderade studier med fokus på elever som bor i länder där det finns fler officiella språk eller där det finns olika språk som talas av befolkningen i olika miljöer eftersom uppfattningen av flerspråkighet kan skilja sig åt från den europeiska kontexten.

Syftet med examensarbetet är dock att undersöka vad som kännetecknar forskningen om modersmålsanvändning och dess betydelse för elevernas språkutveckling i grundskolans tidiga år. Vidare, orsaken till valet av åldersspannet som detta arbete bygger på beror på inriktningen jag läser till och kommer bli behörig inom. Den andra orsaken är att just den skolåldern är kritisk för första-och andraspråksinlärningen (Hwang & Nilsson 2011). Således anses det som en fördel i detta examensarbete att alla artiklar riktar sig mot grundskolans tidigare år.

Målsättningen i denna arbete utgår från att undersöka vad som kännetecknar användningen av elevernas förstaspråk/modersmål i klassrumsundervisning för elevernas andraspråksutveckling i den europeiska forskningskontexten och några från Mellanöstern bara för att kunna jämföras och därför exkluderades artiklar från Afrika och Asien.

5.2 Resultatdiskussion

I denna arbetet undersöks vad som kännetecknar forskning om modersmålsanvändning i klassrumsundervisning och vilken betydelse för elevers språkutveckling under de tidigare åren i skolan. Forskningsstudier som arbetet utgår ifrån visar att användning

av förstaspråk/modersmål har både positiva och negativa effekter. De samtliga forskningsartiklar i arbetet presenterade användning av förstaspråk/modersmål som ett positivt verktyg för undervisning och för andraspråkselever. Användning av förstaspråk/modersmål (L1) vid andraspråksinlärning (L2) leder till elevernas språkutveckling i andraspråket samt den ger möjlighten för eleverna att fördjupa sina ämneskunskaper genom att mobilisera sina tidigare kunskaper och förståelse (Nilsson, 2019).

Resultat i några av studierna (Nilsson, 2019; Torpsten, 2018) har visat en annan positiv aspekt av användning av förstaspråk/modersmål och det är att den påverkar social rättvisa i klassrummet genom att minimera maktstrukturer och öka jämlikheten. Användningen av förstaspråket/modersmålet vid andraspråksinlärningen främjar andraspråkselevers skolresultat, ger stöd i undervisningen och visar på de utvecklings- och prestationsmässiga fördelarna med att gå från enspråkig undervisning till undervisning som utnyttjar elevernas modersmål samt erfarenheter.

I vissa studier (Haukås, 2016; Neokleous, 2016; Nilsson, 2019) så nämns det att känslor och motstånd förekommer bland eleverna, i motsats till de positiva erfarenheter som rapporterats i andra studier. En av orsakerna är lärarens synsätt på flerspråkighet och om de själva vill inkludera elevernas modersmål för att påverka klassrumsundervisningen (Cummins 2017). Enligt Cummins (2017) måste lärare vara öppna och våga att använda elevernas modersmål för att det ska vara till nytta för andraspråkselever. Nilsson (2019) säger också att det är problematiskt för lärare att använda språk som de inte behärskar som undervisningsmaterial och betonar att detta kan påverka elevernas attityder till flerspråkighet.

Den enda negativa faktorn är att modersmålsundervisning vanligtvis äger rum utanför skoltid. Detta beror på att skolorna fokuserar på målspråket snarare än modersmålet (Torpsten, 2018). Vidare, hävdar Torpsten (2018) att detta kan vara negativt för produktiv kunskapsinhämtning. Likaså lyfter Cummins (2017) fram att modersmålsundervisningen sker utanför skoltiden, vilket kan bero på organisatoriska faktorer eller på faktumet att modersmålslärare undervisar i flera andra skolor. Därför anser Torpsten (2018) att det är väsentligt med att eleven får möjligheten till att använda sig av modersmålet som en del av andraspråkselevers lärande och språkutveckling.

Enligt Rosén, Straszer & Wedin (2020) kan studiehandledning ha både positiva och negativa aspekter. I sin forskningsstudie presenterar Rosén, Straszer & Wedin (2020) en studie som genomförts av Avery (2016) och Reath Warren (2016) i svenska skolor och studien visar att studiehandledning beror alltid på den som utövar studiehandledning eftersom studiehandledare inte är legitimerad ämneslärare (Rosén, Straszer & Wedin (2020). Den andra negativa aspekt som diskuteras av Averys (2016) och Reath Warrens (2016) är bristen på samarbete mellan lärare och studiehandledare och bristen på tid när uppföljning av elevernas framsteg inte diskuteras (Rosen,

Straszer & Wedin, 2020). En annan viktig aspekt som Wedin, Rosen & Straszer (2021) diskuterar är att klassrum som inte tillåter modersmålsanvändning ofta separerar eleverna som har ett annat modersmål än svenska och det är på grund av att utföra sin undervisning utanför klassrummet. Detta kan påverka eleverna på ett negativt sätt och bidrar till känslan av att de skulle vara avvikande (Wedin, Rosen & Straszer, 2021). I kontrast till Torpstens (2018) forskningsstudie där språkväxling tillåts och uppmuntras av undervisande lärare har en positiv påverkan hos eleverna till att utvecklas inom språket. Det vill säga att eleverna känner sig accepterade och inkluderade i undervisningen som följd av lärarnas positiva inställning till flerspråkighet och deras försök att uppmuntra eleverna att använda modersmålet i undervisningen.

5.3 Styrkor och svagheter i forskningsfältet

Detta examensarbete har identifierat ett antal styrkor och svagheter på forskningsfältet. Arbetet har utgått från 13 vetenskapliga artiklar som har använt både kvalitativa och kvantitativa metoder. De vetenskapliga artiklar som använder sig av en kvalitativ metodansats är fältstudier, respektive etnografiska studier. Både kvalitativa och kvantitativa studier är användbara för att belysa olika aspekter av undervisningsämnet och kompletterar varandra. Dock är det viktigt att poängtera att kvalitativa studier som baseras på intervjuer och observationer som datainsamlingsmetod, erbjuder mer detaljerade och nyanserade resultat om lärarnas och elevernas uppfattningar än vad kvantitativa studier kan belysa (Christoffersen & Johannessen 2018). Kvalitativa metoder ger mer information om studien. Alltså, deltagarna som deltar i studiens forskning bidrar med att dela med sig om sina erfarenheter, klassrumssituationer vilket bidrar till att deltagande ger fylligare och mer detaljerade svar, detta utgör en återspegling av den verkligheten som undersöks (Christoffersen & Johannessen, 2018).

Vid analys av forskningsstudierna visade det sig att olika frågeställningarna i artikeln betonar olika aspekter av modersmålsanvändning (se tabell 2). De varierande frågeställningar som fanns med i de olika forskningsartiklar kan ses som ytterligare en styrka inom fältet eftersom det ger en fördjupad kunskap kring effekter av modersmåls- användning i klassrumsundervisning, vilket i sin tur ledde till att jag fick diversifierade resultat som beror på att de 13 forskningsartiklarna som inkluderades hade olika frågeställningar.

En svaghet kan vara att det finns väldigt få forskningsstudier som är genomförda i Sverige som handlar om användning av elevernas modersmål vid svenska som andraspråksinlärning. De flesta studier som är genomförda i Sverige har fokus på engelska som andraspråk där man använder sig av svenska språket som modersmål. Torpsten (2018) belyser att andraspråkselever i mångkulturella klassrum som deltar i

modersmålsundervisning får bättre betyg än de som inte deltar i denna form av undervisning.

Sammanfattningsvis, många av de vetenskapliga artiklarna hade ungefär samma resultat trots att studierna är genomförda i olika länder i Europa och hade olika syfte och frågeställningar. Denna likhet kan ses som en styrka som bidrar till bevisen för de positiva effekterna av modersmålsanvändning i klassrumsundervisning som ett pedagogiskt verktyg i utbildningen, oavsett vilket ämne som undervisas eller vilken årskurs det gäller.

5.4 Didaktiska konsekvenser

Rosén, Straszer & Wedin (2020) betonar att studiehandledning spelar en viktig roll för att hjälpa både elever och lärare att skapa en inlärningsmiljö som stöder modersmåls-användning och främjar flerspråkighet i klassrumsundervisning. Enligt denna studie hävdar Rosén, Straszer & Wedin (2020) att handledning stöder elevernas kunskapsutveckling genom att parafrasera, förklara, diskutera och ifrågasätta.

Rosén, Straszer & Wedin (2020) betonar att det är viktigt att klasslärare som inte behärskar elevernas modersmål att samarbetar med studiehandledare för att eleven ska uppnå likvärdighet och social rättvisa. Enligt Wedin, Rosén & Straszer (2021) påverkas elevernas identitet av skolans förhållningssätt till språk. Införandet av skolpolicyer som främjar flerspråkighet har lett till att elever som kommer till skolan uppfattar sig själva som kompetenta elever snarare än som elever med särskilda behov. Detta erkännande och accepterande av flerspråkighet har ökat elevernas självförtroende och förmåga att använda sitt modersmål i och utanför klassrummet.

Genom det här arbetet kan man dra slutsatsen att användningen av modersmål i klassrumsundervisningen ger både möjligheter och utmaningar för undervisningen i svenska. Framför allt spelar lärares synsätt på flerspråkighet och användning av elevernas modersmål en viktig roll i genomförandet för språkutveckling för flerspråkiga elever. Lärarnas motivation och kunskaper i att använda modersmål lyftes också fram som väsentliga redskap i arbetet.

Att använda modersmål i klassrumsundervisningen gör det möjligt för flerspråkiga elever att bättre förstå innehåll, bygga identiteter, skapa mening och utveckla språk på sitt första och andraspråk. Samt att när eleverna får använda sig av sitt/sina modersmål i klassrumsundervisning då skapas det möjligheter för inkludering, engagemang och deltagande i undervisningen. Även om många lärare anses stödja elevernas modersmålsanvändning är det inte alla lärare som främjar det i undervisning. Enspråkiga normer är en av de mest uppenbara anledningarna. Negativa attityder till elevernas modersmål, bristande lärarkunskaper och förekomsten av flera modersmål i samma klassrum är också viktiga faktorer som hindrar överföring över flera språk.

Avslutningsvis, har detta forskningsområde varit en både intressant och meningsfull inriktning att fördjupa mig i. Jag är övertygad om att det utgör en central frågeställning som kommer att gynna min framtida lärarprofession.

5.5 Förslag till vidare forskning

Det finns många möjligheter att använda modersmålet i klassrummet, men ett enspråkigt synsätt kan vara ett stort hinder för detta. Sverige kan ses som ett land som rör sig bort från den tidigare etablerade enspråkiga normen i takt med att det mångkulturella samhället utvecklas, och detta återspeglas i läroplanen och språklagstiftningen (Skolverket, 2022).

Analysen av resultaten i många forskningsstudier visar dock hur annorlunda detta är i praktiken. Undersökningen som genomfördes av Rosén, Straszer och Wedin (2020) visar att lärarna inser fördelarna med att använda elevernas modersmål, men att de inte alltid använder det i undervisningen. Det finns olika förklaringar till detta, men den viktigaste är att modersmålet uppfattas som en belöning för att eleven har visat framsteg i andraspråket. Flera studier (Torpsten, 2018; Rosén, Straszer & Wedin, 2020) har funnit ett samband mellan elevers attityder till sitt modersmål och deras användning av det. Denna attityd observeras också bland lärare som föredrar att undervisa i svenska (Nilsson, 2020).

Utifrån denna studiens resultat framgår att det finns behov av att genomföra etnografiska studier genom intervjuer och observationer som har som mål att få en mer grundlig förståelse från ett elevperspektiv. Samtidigt är det av betydelse att påpeka att elever inte nödvändigtvis delar samma synsätt som sina lärare. Därför framstår vidare studier som använder observation som ett lämpligt förslag för att belysa elevperspektivet och lyfta fram elevernas åsikter och uppfattningar. Genom observationer kan forskare fånga upp nyanser och dimensioner som kanske inte tydligt framgår i skriftliga reflektioner. Varje individ har sina egna unika uppfattningar och reflektioner och observation blir ett kraftfullt verktyg för att fånga upp den mångfald och komplexitet som kan existera inom detta ämnesområde.

6. REFERENSLISTA

Kurslitteratur

Abrahamsson, N. (2009). *Andraspråksinlärning* (1. uppl.). Studentlitteratur.

Axelsson, M. (2015). Nyanländas möte med skolans ämnen i ett språkdidaktiskt perspektiv. I: Bunar, N. (red.). *Nyanlända och lärande: mottagande och inkludering*. Stockholm: Natur & Kultur.

Başaran, Hülya (2016). *Nyanlända elever i mitt klassrum: språkutveckling med digitala resurser.* 1. uppl. Stockholm: Gothia fortbildning

Cummins, Jim (2017). *Flerspråkiga elever: effektiv undervisning i en utmanande tid*. Första utgåvan Stockholm: Natur & Kultur

Christoffersen, J. & Johannessen, A. (2018). *Forskningsmetoder för lärarstudenter*. Upl. 1:4. Lund: Studentlitteratur AB.

Eriksson Barajas, K., Forsberg, C. & Wengström, Y. (2013). Systematiska litteraturstudier i utbildningsvetenskap: vägledning vid examensarbeten och vetenskapliga artiklar. 1. utg.Stockholm: Natur & Kultur

Gibbons, Pauline, Kristina Aldén, and Anniqa Sandell Ring (2018). *Stärk språket, stärk lärandet : språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt för och med andraspråkselever i klassrummet*. Femte upplagan. Lund: Studentlitteratur.

Hammarberg, B (2017) *Teoretiska ramar för andraspråksforskning*. I: K. Hyltenstam & I. Lindberg (red) *Svenska som andraspråk: i forskning, undervisning och samhälle*. Lund: Studentlitteratur. (s. 27-84)

Hwang, Philip & Nilsson, Björn. 2011. *Utvecklingspsykologi.* 3., rev. Utg. Stockholm: Natur och kultur

Kaya, Anna (2017). *Att undervisa nyanlända: metoder, reflektioner och erfarenheter*. 2. uppl. Stockholm: Natur & Kultur

Musk, Nigel., & Wedin, Åsa. (2010). *Flerspråkighet, identitet och lärande*. Lund: Studentlitteratur.

Svensson, Gudrun. *Transspråkande i praktik och teori*. Första utgåvan, Stockholm:Natur & Kultur, 2017

Elektroniska resurser

Artiklar

Alshayban, Alshayban, A. & Alghammas, A. 2020, "Allowing or Refusing the Use of a Student's Mother Tongue in an English Learning Classroom: An Explorative Study", *TESOL International Journal,* vol. 15, no. 4, pp. 7-36. http://costello.pub.hb.se/login?url=https://www.proquest.com/scholarly-journals/allowing-refusing-use-students-mother-tongue/docview/2859094666/se-2

Debreli, E. & Oyman, N. 2016, "Students' Preferences on the Use of Mother Tongue in English as a Foreign Language Classrooms: Is It the Time to Re-Examine English-Only Policies?", *English Language Teaching,* vol. 9, no. 1, pp. 148-162. http://costello.pub.hb.se/login?url=https://www.proquest.com/scholarly-journals/students-preferences-on-use-mother-tongue-english/docview/1773217638/se-2

Davila, L. T. (2017). Ecologies of Heritage Language Learning in a Multilingual Swedish School. *Journal of Language, Identity, and Education*, *16*(6), 395–407. https://doi.org/10.1080/15348458.2017.1385025

Henry, A. (2017). L2 Motivation and Multilingual Identities. *The Modern Language Journal (Boulder, Colo.)*, *101*(3), 548–565. https://doi.org/10.1111/modl.12412

Haukas, A. (2016). Teachers' beliefs about multilingualism and a multilingual pedagogical approach. *International Journal of Multilingualism*, *13*(1), 1–18. https://doi.org/10.1080/14790718.2015.1041960

Hedman, C., & Magnusson, U. (2022). Performative functions of multilingual policy in second language education in Sweden. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, *25*(2), 452–466. https://doi.org/10.1080/13670050.2019.1693956

Hermansson, C., Norlund Shaswar, A., Rosén, J., & Wedin, Å. (2022). Teaching for a monolingual school? (In)visibility of multilingual perspectives in Swedish teacher education. *Education Inquiry*, *13*(3), 321–337. https://doi.org/10.1080/20004508.2021.1885588

Neokleous, G. 2017, "Closing the Gap: Student Attitudes toward First Language Use in Monolingual EFL Classrooms", *TESOL Journal,* vol. 8, no. 2, pp. 314-341. https://doi.org/10.1002/tesj.272

Nilsson, M. 2020, "Beliefs and Experiences in the English Classroom: Perspectives of Swedish Primary School Learners", *Studies in Second Language Learning and Teaching,* vol. 10, no. 2, pp. 257-281. https://doi.org/10.14746/ssllt.2020.10.2.3

Rosén, J., Straszer, B., & Wedin, Å. (2020). Användning av språkliga resurser i studiehandledning på modersmålet. *Pedagogisk Forskning i Sverige*, *25*(2–3), 26–48. https://doi.org/10.15626/pfs25.0203.02

Skolverket. (2022). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2022*. Upplaga 1 (2022). [Stockholm]:[Elektronisk resurs]. Hämtad 14 november, 2023, från: https://www.skolverket.se/publikationsserier/styrdokument/2022/laroplan-for-grundskolan-forskoleklassen-och-fritidshemmet---lgr22

Skolverket. (2023). *Elever och skolenheter i grundskolan läsåret 2019/20*. [Elektronisk resurs]. Hämtad 14 november, 2023, från: https://www.skolverket.se/download/18.77dcd21f1870108223468d/1679903647728/pdf11307.pdf

Skolverket. (2022). *Studiehandledning på modersmålet – att stödja kunskapsutvecklingen hos flerspråkiga elever* [Elektronisk resurs]. Hämtad 14 november, 2023, från: https://www.skolverket.se/publikationsserier/ovrigt-material/2022/studiehandledning-pa-modersmalet---att-stodja-kunskapsutvecklingen-hos-flersprakiga-elever

Torpsten, A.-C. (2018). Translanguaging in a Swedish Multilingual Classroom. *Multicultural Perspectives (Mahwah, N.J.)*, *20*(2), 104–110. https://doi.org/10.1080/15210960.2018.1447100

Tanriseven, U. & Kirkgöz, Y. 2021, "An Investigation into the Teachers' Use of L1 in EFL Classes", *Shanlax International Journal of Education,* vol. 9, pp. 125-131. https://www.proquest.com/docview/2608787283/FEFB45B93C4F3EPQ/1?accountid=9670&sourcetype=Scholarly%20Journals

Wedin, Å., Rosén, J. & Straszer, B. 2021, "Multi-Layered Language Policy and Translanguaging Space a Mother Tongue Classroom in Primary School in Sweden", *International Electronic Journal of Elementary Education,* vol. 13, no. 5, pp. 699-711. https://www.proquest.com/docview/2595748652/222FF20A103145B4PQ/1?accountid=9670&sourcetype=Scholarly%20Journals

HÖGSKOLAN
I BORÅS

Besöksadress: Allégatan 1 · Postadress: 501 90 Borås · Tfn: 033-435 40 00 · E-post: registrator@hb.se · Webb: www.hb.se